

TYÖELÄMÄ- JA TASA-ARVO- VALIOKUNNAN LAUSUNTO 14/2004 vp

**Hallituksen esitys laeiksi työttömyysturvalain,
työttömyyskassalain sekä työttömyysetuuksien
rahoituksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttami-
sesta**

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 14 päivänä syyskuuta 2004 lähettäessään hallituksen esityksen laeiksi työttömyysturvalain, työttömyyskassalain sekä työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta (HE 140/2004 vp) valmis-televasti käsiteltäväksi sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan samalla määrännyt, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava asiasta lausunto sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Pasi Koskinen, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
- lakimies Kalle Räisänen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- oikeustieteen kandidaatti, asiamies Johan Åström, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT
- asiamies Mikko Räsänen, Palvelutyönantajat ry
- työmarkkina-asiamies Merja Berglund, Suomen Yrittäjät ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia, työttömyyskassalakia ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia.

Esitys liittyy pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelman tavoitteeseen kannustaa yrittäjäksi ryhtymistä ja kehittää sosiaaliturvan kannustavuutta. Ehdotuksilla pyritään vähentämään yrittäjäuralle ryhtymiseen liittyviä epävarmuustekijöitä.

Yrittäjällä olisi mahdollisuus säilyttää ansaitsemansa ansioperusteinen työttömyysturva 32 kalenteriviikon pituisen jälkisuojajan silloin, kun yrittäjä aloittaa palkkatyön ja siirtyy yrittä-

jäkassasta palkansaajakassan jäseneksi. Jälkisuojaja-aikana yrittäjä voisi täyttää palkansaajan työssäoloehdon siirtyessään yrittäjäkassasta palkansaajakassaan.

Työssäoloehdon tarkastelujakso pidennettäisiin nykyisestä 24 kuukaudesta 26 kuukaudeksi niissä tilanteissa, joissa ansiopäivärahaa tai peruspäivärahaa aikaisemmin saanut palkansaaja on työskennellyt yrittäjänä yli 16 kuukautta mutta kuitenkin enintään 18 kuukautta. Peruspäivärahaa yrittäjän työssäoloehtoon voitaisiin lukea lähinnä 28 edellisen kuukauden aikana tehty

palkansaajan työssäoloehdooton luettava työ nykyisen 24 kuukauden sijasta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2005 talousarvioesitykseen. Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esitys liittyy pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelman tavoitteeseen kannustaa yrittäjäksi ryhtymistä ja kehittää sosiaaliturvan kannustavuutta. Ehdotukset vähentävät omalta osaltaan yrittäjäuralle ryhtymiseen liittyviä epävarmuustekijöitä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää ehdotuksia perusteltuina ja tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä.

Nyt ehdotetut muutokset tuovat apua joihinkin väliinpuotoamistilanteisiin, joita syntyy siirtäessä palkansaajasta yrittäjäksi tai yrittäjästä palkansaajaksi. Esityksen perusteluissa arvioidaan muutoksilla olevan vaikutusta noin 50 tapaukseen vuodessa.

Työelämässä tapahtuneet voimakkaat muutokset ovat hämärtäneet palkkatyön ja yrittämisen välistä rajaa. Toimintojen ulkoistamisen seurauksena ja työllisyystoimin tuettuna on syntynyt paljon uusyrittäjyyttä eli itsensä työllistämistä. Yhä useammat toimivat perinteisen palkkatyön ja yrittämisen välimaastossa työllistämällä itsensä ammatinharjoittajina tai työskentelemällä yhdelle tai useammalle toimeksiantajalle.

Työelämän muutokset ovat tapahtuneet varsin nopeasti, ja työntekemuodoissa tapahtunut kehitys on vasta osittain otettu huomioon lainsäädännössä. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että uusien työntekemuotojen yleistymisestä aiheutuvat tarpeet työ- ja sosiaalilainsäädännön kehit-

tämiseen selvitetään ja huolehditaan siitä, että väliinpuotoamistilanteita ei pääse syntymään.

Valiokunta katsoo, että työttömyysturvan kehittämistä tulee jatkaa siten, että se mahdollistaa nykyistä kattavammin erilaisten työurien vaihtelun palkansaajasta yrittäjäksi ja yrittäjästä palkansaajaksi. Erityistä huomiota tulee kiinnittää työttömyysturva- ja yrittäjäeläkejärjestelmien nykyistä parempaan yhteensovittamiseen sekä yrittäjän perheenjäsenen työttömyysturvassa olevien ongelmien poistamiseen. Tarkoituksenmukaisena ei voida pitää sitä, että lainsäädäntö kannustaa koko yritystoiminnan lopettamiseen tilanteessa, jossa työ on vähentynyt niin, että yritys ei enää pysty työllistämään molempia puolisoita, mutta yrityksen toiminnan jatkaminen toisen yrittäjäpuolison voimin olisi vielä mahdollista.

Jotta yrittäjyyden kynnystä saadaan madallettua ja yrittäjyys tehtyä entistä houkuttelevammaksi vaihtoehdoksi, valiokunta pitää tärkeänä, että yrittäjien eläke- ja sosiaaliturvassa sekä työterveydenhuollossa olevat puutteet ja ongelmatilanteet kartoitetaan ja ryhdytään konkreettisiin toimiin erityisesti pienyrittäjien aseman parantamiseksi.

Lausunto

Lausuntonaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että sosiaali- ja terveysvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 8 päivänä lokakuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jukka Gustafsson /sd	Paula Risikko /kok
vpj.	Anne Holmlund /kok	Jukka Roos /sd
jäs.	Susanna Haapoja /kesk	Tero Rönni /sd
	Anneli Kiljunen /sd	Jaana Ylä-Mononen /kesk
	Esa Lahtela /sd	vjäs. Tatja Karvonen /kesk
	Riikka Moilanen-Savolainen /kesk	Arto Satonen /kok (osittain)
	Markus Mustajärvi /vas	Seppo Särkiniemi /kesk (osittain).
	Terhi Peltokorpi /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.